

Ånyo kompletterad version 20.5.2012 av "HORISONTELL BYAUTVECKLING I PENSALA"

Bakgrund

Pensala har ca 360 innevånare varav 280 bor inom Nykarleby stads område medan drygt 80 bor Vörå delen som kallas Österby. Pensala by står inför alvarliga utmaningar. Dagligvarubutiken har, redan för ett antal år sedan, försvunnit. Bankfilialen har dragits in. Nu senast har skolan lagts ner.

Åldersstrukturen är inte fördelaktig. Pensala är en gränsby långt från Nykarleby stads centrum och ännu längre från Vörå centrum. Att byn är delad av en kommungräns skapar sina ägna problem.

Samtidigt är bysammanhållningen god. Det finns många aktiva föreningar som var på sitt sätt upprätthåller livskraften i byn. Byn är redo att kämpa för sin överlevnad. Det räcker dock inte med traditionell föreningsverksamhet för att utveckla byn. Det krävs en samlad satsning och det krävs att föreningarna i byn ställer upp och att innevånarna aktivt engagerar sig. Satsningen måste ske i första hand utgående från byns behov och resurser. Därutöver är samarbete med i första hand staden och kommunen, men också med andra myndigheter och aktörer.

En utvecklingsprocess startade i och med det så kallade One-stop-meeting som hölls 12 september 2011 i Pensala skola. Mötet gick ut på att samla alla relevanta utvecklingsaktörer till Pensala för att diskutera byns framtid. Nykarleby stad, Vörå kommun, Österbottens förbund, ELY-centralen, Aktion Österbotten, Concordia, Österbottens företagarförening, KWH, BotniaWind, Kulturfonden och ProAgria ställde upp på mötet som var mycket lyckat. Mötet ordnades i samarbete med Svenska temagruppen inom landsbygdsutvecklingen och med hjälp av Concordia.

Mötet gav flera nya idéer.

- Att få nya företagare och kanske utveckla de företag som finns, (närmast med tanke på underleverantörskap till KWH).
- En "tomtbörs" borde skapas.
- Vindkraftens och andra hållbara energiformers möjligheter borde undersökas.
- Ett kulturprojekt diskuteras på basen av Ungdomsföreningen, hembygdsforskarna och Senior cafét.

Vid sidan av dessa aktiverade åtgärder har också andra tankar framkastats, bl.a. skapandet av en såväl fysisk som digital "lanthandel" som erbjuder allt det som bygden kan prestera i form av varor och tjänster, återupprättande av förlorad service för både medborgare och näringsverksamhet (t.ex. med en multiservice punkt), tidsbank och lokal valuta.

Den tankeprocess som satts i gång behöver *utvecklas, stöd*as och de olika delarna *koordineras*. Deltagandet från byns befolkning i processen kan betecknas som god, men faktum är att en majoritet av befolkningen ännu bara indirekt har engagerats i processen. Alla människor nås inte genom att sammankalla till möten. Det torde alltså fortfarande finnas en *stor potential av nya idéer* och ny aktivitet.

På basen av detta anhåller Lantmannagillet om ett förutredningsprojekt.

Syfte

Det Pensala vill skapa är en horisontell byautveckling. Ekonomisk utveckling räcker inte, utvecklingen av servicen räcker inte, enbart socialt kapital räcker inte, god miljö räcker inte. Alla delar av livet bör fungera, åtminstone försvarligt, för att byn skall överleva och kunna utvecklas. Det övergripande syftet med den process man vill skapa är en balanserad långsiktigt hållbar utveckling.

Mål

- Att på basen av det intresse som väckts skapa två till fyra utvecklingsprojekt som berör näringsverksamhet, service, befolkningsutveckling, kultur och identitet i någon form samt bygga in en naturlig koordinering av dessa projekt.
- Att genom en djuplodande undersökning få fram nya idéer och formulera innevånarnas behov.
- Att sammanföra de olika processerna till en strategi som utvecklar helheten.

Målgrupp och förmånstagare

är byborna i egenskap av näringsidkare, arbetstagare, servicekonsumenter, fritidsidkare och skapande sociala individer.

Projektägare

är Pensala lantmannagille

Projektid

1.1.2012 – 31.12.2014

Resultat och effekter

- Den omedelbara effekten av projektet är en stärkt byakänsla och ökat socialt kapital.
- Ökade utkomstmöjligheter, förbättrad service och möjligheter till fritidsaktiviteter i det skede då strategin förverkligas och de mer konkreta projekten kommer i gång.

Projektets innehåll och åtgärder

Projektet inleds i 1.1.2012 och pågår till 31.12.2014 (24 månader)

Första halvåret 2012 (ungefärliga tidsangivelser)

De processer som spontant uppkommit utvecklas på talko. (Talkoinsats 50 timmar)

Senare delen av 2012 och början av 2013

Under denna period skapas projektorganisationen. Projektägaren ombesörjer de tekniska arrangemangen, upprättande av bokföringssystem, kansliutrymmen och anställande av projektledare. Arbetet med frågeformuläret påbörjas. Nätverk skapas kring de idéer som aktiverats, bl.a. i samband med One-stop-meeting. (Talkoinsats ca 70 timmar)

Denna process strävar till att mobilisera byborna och deras föreningar; detta är nödvändigt för att skapa ett frågeformulär som är heltäckande och anpassat till lokala förhållanden. Frågeformuläret kommer att användas vid strukturerade intervjuer med om möjligt samtliga hushåll. Frågeformuläret kommer att formuleras i huvudsak under denna period med hjälp av frivilliga insatser.

(För varje temahelhet (t.ex. vindkraft, boende, servicebehov, företagande, kultur och fritid) skapas en sakkunnigarbetsgrupp på 3 – 6 personer. Dessa sammankommer till 2 – 4 arbetspass under perioden för att på basen av lokal kunskap kartlägga vilka frågor man behöver ha svar på i utredningsarbetet. (Uppskattad talko 200 - 210 timmar, se bilaga).

Undersökningsarbetet planeras också. Frågorna kommer att klargöra vilka behov och vilket intresse det finns för de olika temahelheterna samt viljan att delta i arbetet kring respektive tema. Byn kommer att dra nytta av de erfarenheter som samlats i Soklot och andra orter som har genomfört byutvecklingsprojekt.

Frågeformuläret kommer att utgöra ett redskap att få fram nya kreativa idéer, dels kring de initiativ som redan väckts, dels kring helt nya "galna" idéer. (En sådan "galen" ide kunde ha varit att starta en dockbutik – den finns redan förverkligad!)

Denna period avslutas med att projektledaren inleder sitt arbete.

Vintern 2013

Denna period inleds med att projektledaren sätter sig in i projektet. En kurs i intervjuteknik ordnas för projektledaren och frivilliga från temagrupperna. I samband med denna kurs finslipas frågorna.

Under maj inleds intervjuerna. Det finns ca 150 hushåll vilket betyder att 100 – 120 intervjuer kan genomföras. (Tidsåtgången 2 – 3 timmar per hushåll ger ca 270 arbetstimmar. Därtill kommer tid för att bearbeta intervjumaterialet ungefär lika mycket, summa 550 timmar, säg 17 arbetsveckor eller drygt 4 månader.) Under intervjuarbetets gång har projektledaren en mentor grupp till sitt förfogande. Gruppen hjälper till med att lösa ev. problem i frågeställningarna och tolkningsarbetet. Denna grupp skall vara sammansatt så att den kan anses inneha den tysta kunskap om byn som man inte kan förutsätta att en projektledare innehar. Intervjuaren kommer att behöva mentorer som kan bidra med den "tysta kunskap" som behövs för ett framgångsrikt genomförande av intervjuerna. (Talkoinsats ca 50 timmar)

Under denna period stöder också projektledaren de initiativ som startat före och under intervjuprocessen och koordinerar aktiviteterna. Eftersom de olika initiativen har sina egna agendor och sin egen rytm kan man inte planera detta arbete närmare.

För sammanställningen av resultatet reserveras en månad. Utredningsmaterialet bör också analyseras av experter för att hitta nya synergier inom t.ex. näringsutvecklingen. Utredningen och slutsatserna presenteras för byn.

Senare delen av 2013 och början av 2014

Den omfattande utredningen har lagt en stabil grund för en strategi, för att skriva denna och presentera den reserveras en månad. Strategin bör innehålla såväl allmänna profileringar och tyngdpunkter som en konkret arbetsfördelning som visar vem som skall förverkliga vilka åtgärder. Projektledarens arbete är avslutat i och med detta. (Talkoinsats 50 timmar)

Senare delen av 2014

Projektet informerar via Aktion Österbotten, Svensk Byaservice och Svenska temagruppen inom landsbygdsutvecklingen om sina resultat. Strategin förankras så att den blir "bys egendom" och de projektidéer som framkommit förverkligas enligt planen.

Budget

Kostnader	
Lönekostnader och arvoden (2.300x8 mån)	23000
Köptjänster (Bokföring, redovisning o.d.)	2000
Resor	500
Övrigt, kanslikostnader	1000
Arbete utan verderlag (+300 t)	3000
Omkostnader (, admin.)	500
kopiering....	30000
Finansiering	
Aktion	21000
Talko	3000
kulturfonden	3000
Föreningarna	3000
	30000